

16.12.2010

Dnro 2432/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Eero Kallio

PIRKANMAAN POLIISILAITOS EI TOIMINUT VIRHEELLISESTI OMIEN HINAUSTILAUSTENSA KILPAILUTTAMISESSA EIKÄ HINAUSPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISESSÄ KOLARIPAIKOILLE

**1
KANTELU**

X Oy pyytää kantelussaan oikeusasiamiestä selvittämään:

1. Millä perusteella Tampereen poliisilaitos ja hälytyskeskus tilaavat hinauspalveluita Tampereella ja
2. ovatko ne noudattaneet tasapuolisuutta hinauspalveluita tilatessaan.

X Oy viittaa kantelussaan kahteen apulaisoikeusasiamiehen antamaan päätökseen.

**3
RATKAISU**

Ensiksi totean, että samaan aikaan tämän Tampereen hinauspalveluita koskevan kantelun kanssa olen ratkaissut toisen kantelun (dnro 3076/4/08), joka koskee hinauspalveluita valtakunnallisesti. Siinä käsitellään laajemmin hinauspalveluiden järjestämistä eri alueilla.

**3.1
Hankittu selvitys**

Taluspäällikön laatimasta selvityksestä käy ilmi, että poliisilaitos on tehnyt hinauspalvelusopimuksia ainakin vuodesta 2002 alkaen tarjouspyyntöjen ja niihin saatujen tarjousten perusteella. Vuosina 2002 ja 2003 poliisilaitos lähetti tarjouspyynnöt neljälle yritykselle. Valintaperusteina oli kokonaistaloudellinen edullisuus, kriteerinä kaluston sopivuus ja saatavuus, hinta ja muut tarjousasiakirjoissa mainitut seikat. Näin tehtiin myös vuosille 2004-2005 ja 2006-2007 lisättyä vuoden optiolla. Vuosina 2006-2007 ja vuodelle 2008 tarjouspyynnöt lähetettiin samoille neljälle sekä vielä viidennelle. Tuolloin määräaikaan mennessä tarjouksen jätti kaksi yrittäjää. Vuosille 2009-2010 tarjous pyydettiin sekä julkisen sektorin käyttämässä Hilma-palvelussa että lähettämällä tieto tarjouspyynnöstä suoraan kuudelle alan yrittäjälle mukaan lukien X Oy.

Viimeisimmässä tarjouspyynnössä valintaperusteina olivat hinta 75 prosentin, palvelujen saatavuus 15 prosentin ja palvelun tuottajan kalusto 10 prosentin painoarvolla. Viimeisimpään tarjouspyyntöön ainoan tarjouksen jättäjä oli Y Oy.

Poliisipäällikön selvityksen mukaan poliisilaitos on viime vuosina pyrkinyt määrätietoisesti vähentämään sen maksettavaksi tulevia hinauksia. Nykyisin hinaukset rajoittuvat lähes yksinomaan tapauksiin, joissa ajoneuvo on rikostutkinnallisista tai muista merkittävistä syistä täytynyt hinata poliisilaitoksen tiloihin. Muut hinaukset on tilannut asianomaisten ajoneuvojen omistaja tai haltija itse. Esimerkiksi kolaripaikoilla hinaukset on poikkeuksetta tilattu kolarin osapuolten toimesta. Poliisilaitoksen ohjeiden mukaan poliisimiehet eivät suosittele tai mainosta erityisesti mitään hinausyrittäjää, vaan ratkaisun saa tehdä varsinainen tilaaja.

3.2

Vastineessa esiin tuotu tapaus ja sen arviointi

X Oy toi vastineessa esiin poliisin toiminnan 30.12.2009 sattuneessa hinaustapauksessa. Vastineen mukaan A-niminen henkilö oli soittanut X Oy:lle kysyäkseen samana päivänä tapahtuneen kolarin jälkeen hinattuun autoon jäänyttä henkilökohtaista omaisuuttaan. Poliisit olivat tilanneet hänen autolleen hinauksen, koska hän ei ollut itse tiennyt hinausliikkeiden nimiä. Vastineen mukaan hänelle ei kerrottu vaihtoehtoisista hinausyrittäjistä, vaan poliisipartio oli tilannut hinauksen Y Oy:stä täysin itsenäisesti.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian tarkastaja kuuli 21.1.2010 puhelimitse A:ta, joka kertoi, että poliisi oli kysynyt häneltä, oliko hänellä toivomuksia hinauspalveluyhtiöstä. A kertoi, ettei hänellä ollut muuta väliä kuin että auto saadaan hinatuksi. Poliisit tilasivat hinausauton ja kolaroitu auto hinattiin merkkikorjaamoon. A:n mukaan kaikki sujui loistavasti.

A oli myöhemmin huomannut, että häneltä oli jäänyt autoon pankki- ja luottokortit. Hän soitti X Oy:öön, koska ei ollut painanut hinausyhtiön nimeä mieleensä. Sieltä neuvottiin soittamaan Y Oy:öön. A kertoo soittaneensa sen jälkeen kyseiseen yhtiöön ja saaneensa asiansa hoidetuksi. Tämän jälkeen X Oy:stä soitettiin hänelle ja tiedusteltiin oliko hänellä ollut kolaripaikalla mahdollisuus valita hinauspalvelun suorittajaa.

Tämän hinaustilauksen osalta ei ole tapahtunut mitään sellaista, johon oikeusasiamiehen tulisi puuttua.

3.3

Varsinaisten kanteluasioiden arviointi

Aluksi

Kantelussa tarkoitettuja hinauspalveluja tarvitaan useissa erilaisissa tilanteissa. Niitä tarvitaan esimerkiksi välittömästi liikenneonnettomuuden jälkeen kiireellisissä tapauksissa. Osassa liikenneonnettomuustilanteistakaan hinauspalvelujen tilaaminen ei ole kiireellistä. Poliisi tarvitsee hinauspalveluja myös omiin tarpeisiinsa. Tarkastelen hinauspalvelujen tilaamista aluksi kolaripaikalla tapahtuvien tilausten osalta ja myöhemmin muiden, lähinnä poliisilaitosten omien tilausten osalta.

Apulaisoikeusasiamiesten aikaisemmista kannanotoista

Kantelijat ovat kantelussaan ja vastineessaan viitanneet kahteen eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen antamaan ratkaisuun.

Ensimmäinen ratkaisu

Apulaisoikeusasiamies Pirkko K. Koskinen totesi 3.10.1994 antamassaan päätöksessä (Dnro 2023/4/93) muun muassa, että silloisen poliisilain 12 §:n 2 momentin mukaan poliisin on kaikessa toiminnassa noudatettava asiallisuutta ja puolueettomuutta sekä pyrittävä edistämään sovinnollisuutta yksityisten asianosaisten kanssa. Edelleen apulaisoikeusasiamies totesi, että niissä tapauksissa, joissa poliisi joutuu oma-aloitteisesti tilaamaan hinausauton onnettomuuspaikalle, tulee poliisin huolehtia, että virkatoiminnan yhteydessä suoritettavat tilaukset jaetaan tasapuolisesti eri yrittäjien kesken. Apulaisoikeusasiamies totesi, että Tampereen poliisi ei ole tilastoinut tilaamia hinauspalveluja ja että saaduista selvityksistä ei muutoinkaan voitu yksiselitteisesti päätellä, oliko tasapuolisuutta riittävässä määrin eri yrittäjien kesken tähän mennessä noudatettu. Kantelu ei antanut aihetta toimenpiteisiin.

Toinen ratkaisu

Apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio totesi puolestaan 15.10.1997 antamassaan päätöksessä Dnro 1055/4/95 muun muassa, että poliisin on poliisilain 2 §:n mukaan toimittava asiallisesti ja puolueettomasti. Apulaisoikeusasiamies Paunio totesi edelleen, että saadun selvityksen mukaan lähtökohtana oli, että hinausta tarvitseva henkilö päätti itse, kuka suorittaa hinauksen. Jos asiakas jätti valinnan poliisille, poliisi tilasi hinauksen. Apulaisoikeusasiamiehellä ei ollut huomauttamista tämän menettelyn suhteen. Sen sijaan hän pohti sitä, toimiiko poliisi asiallisesti ja puolueettomasti silloin, kun hinauspalvelun valinta jää poliisille. Hän katsoi, ettei käytettävissä olevan selvityksen perusteella voitu katsoa, että poliisi olisi toiminut hinaustilausten osalta puolueellisesti tai muutoinkaan epäasianmukaisesti.

Apulaisoikeusasiamies totesi vielä, että pelkkä poliisin toiminnan tosiasiallinen puolueettomuus ei ole riittävää, vaan tämän puolueettomuuden tulee olla uskottavaa myös ulkopuolisesta tarkastelijasta. Hän piti ongelmallisena sitä, että poliisin hinaustilausten rekisteröinti oli puutteellista, koska se ei antanut tarkkaa kuvaa tilausten jakautumisesta. Apulaisoikeusasiamies pyysi Tampereen kihlakunnan poliisilaitosta antamaan selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin hinaustilausten rekisteröinnin parantamiseksi ja poliisilaitoksen sisäisen valvonnan järjestämiseksi asiassa oli ryhdytty.

Tampereen kihlakunnan poliisilaitos ilmoitti eduskunnan oikeusasiamiehelle 18.12.1997, että se oli antanut henkilöstölle ohjeen hinausautojen tilaamisesta ja rekisteröinnistä Päike-tietokantaan. Poliisilaitos ilmoitti tulevansa seuraamaan tilanteen kehitystä ja antamaan tarvittaessa tarkempia tietoja.

Jo tässä vaiheessa on syytä todeta, että poliisin toiminnassa on näiden päätösten jälkeen tapahtunut eräitä lainsäädännöllisiä, hallinnollisia ja organisatorisia muutoksia, jotka on otettava huomioon asiaa ratkaistaessa. Asian ratkaiseminen vaatii lisäksi poliisin ja hätäkeskuksen

osalta pelastusviranomaisten toimintaa velvoittavien ja ohjaavien säännösten kokonaisvaltaista tarkastelua.

Kolaripaikalla tapahtuvat tilaukset

1. Säännöksistä

Poliisilain 2 §:n 1 momentin mukaan poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen.

Saman pykälän 2 momentin mukaan poliisin toimenpiteet on suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Toimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

Edelleen saman pykälän 3 momentin mukaan poliisin tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen.

Poliisilain 3 §:n mukaan poliisin tehtävät on hoidettava mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Nämä säännökset merkitsevät käsitykseni mukaan sitä, että kolaripaikalla poliisitoimien ensisijainen kohde muodostuu itse onnettomuustilanteesta ja sen osapuolista. Heitä on kohdeltava tilanteessa puolueettomasti ja tilanne on pyrittävä hoitamaan mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä on luonnollisesti myös muiden tienkäyttäjien etujen mukaista. Myös hinausyrittäjiä on kohdeltava puolueettomasti, mutta asiaa ei voida tarkastella pelkästään heidän näkökulmastaan.

Pelastusviranomaisten osalta samat lähtökohdat ilmenevät pelastuslaista. Pelastustoiminnan sisältö on määritelty pelastuslain 43 §:ssä. Pelastustoimintaan kuuluu mainitun lainkohdan mukaan hätäilmoitusten vastaanotto, pelastusyksiköiden ja muun avun hälyttäminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen, tulipalojen sammuttaminen ja muiden vahinkojen torjuminen ja rajoittaminen, jälkiraivaus ja -vartiointi sekä näihin liittyvät johtamis-, tiedotus-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet on määritelty pelastuslain 45 §:ssä. Pelastustoiminnan johtajalla on pelastuslain 45 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan oikeus muun muassa määrätä sivullisia antamaan pelastustehtävässä käytettäväksi rakennuksia, viesti- ja tietoliikenneyhteyksiä ja välineitä sekä pelastustoiminnassa tarvittavaa kalustoa, välineitä ja tarvikkeita, elintarvikkeita, poltto- ja voiteluaineita ja sammutusaineita. Pelastustoiminnan johtajalla on pelastuslain 48 §:n 2 momentin mukaan oikeus teettää väittämättömät jälkiraivaus- tai vartiointitoimenpiteet kohteen omistajan tai haltijan kustannuksella silloin, kun tätä ei tavoiteta tai jos tämä ei huolehdi mainittujen toimenpiteiden suorittamisesta.

Pelastusviranomaisia sitovia säännöksiä on myös hallintolaissa. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

2. Toiminnalliset näkökohdat

Hallinto toiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallinnolle muutoin vieraisiin perusteisiin. Tällaisia perusteita voivat olla esimerkiksi ystävien suosinta, henkilökohtaisen hyödyn tavoittelu tai julkisyhteisön erityisten taloudellisten etujen tavoittelu. Viranomaisen päätöksenteon ja toiminnan tulee puolueetonta ja objektiivisesti perusteltavissa.

Kiireelliset tapaukset

Kolaripaikalla on ensiarvoisen tärkeää, että loukkaantuneet saadaan mahdollisimman nopeasti hoitoon ja tie liikennöitäväkseen kuntoon. Tämä edellyttää usein tien raivaamista ja kolari ajoneuvojen siirtämistä sivuun ja pois paikalta. Viranomaisten on tällöin otettava huomioon se, että paikalle tilattava hinauspalvelu pystyy toimimaan nopeasti ja tehokkaasti. Tällöin hinauspalvelun saatavuus, etäisyys tapahtumapaikalta sekä kaluston riittävyys ovat olennaisia perusteita hinauspalvelun valinnassa.

On selvää, että nämä turvallisuuden säilyttämistä edellyttävät vaatimukset tehtävän hoitamisessa ovat ensisijaisia ja tilausten tasapuolisuusvaatimus jää näiden vaatimusten jälkeen toissijaiseksi. Hinauksen maksaja on kolaritilanteissa yleensä vakuutusyhtiö tai jompikumpi kolarin osapuolista. Vakuutusyhtiöillä saattaa olla omia sopimuksia hinausyrittäjien kanssa.

Tasapuolisuusvaatimus ei käsitykseni mukaan estä sitä, että paikalla oleva poliisi neuvoisi esimerkiksi, mikä on lähin ja tilanteeseen sopivin hinausyrittäjä, jos asianosainen sitä tiedustelee. Kiireellisissä tapauksissa tämä voidaan katsoa jopa osaksi poliisin palvelu- ja neuvonta-tehtävää. Tärkeää on tällöin, että neuvon taustalla ei ole epäasiallisia perusteita. Hinaustehtävän hoitamiseen pystyvän, lähimmän hinauspalvelun yhteystietojen ilmoittaminen ei ole asia-tonta menettelyä. Tässä yhteydessä taustalla olevat poliisin tiedot aikaisempien hinaustehtävien onnistumisesta eivät myöskään ole kiellettyjä arviointiin vaikuttavia perusteita.

Poliisin velvollisuus jakaa hinaustilaukset tasaisesti eri hinausyrittäjille edellyttäisi tietoa siitä, keneltä edellinen tai edelliset tilaukset on tehty ja miten aikaisemmat tilaukset ovat jakautuneet. Jos poliisin edellytetään noudattavan vuorottelua hinaustilauksissa, mahdollinen aikaisempien tilausten tarkistaminen ja vuorottelun toteuttaminen johtaisivat väistämättä useisiin puhelinsoittoihin. Tämä voisi viivästyttää ratkaisevasti varsinaisen tehtävän hoitamista. Tällöin poliisilain 3 §:n mukaisen tehokkuusvaatimuksen mukainen toiminta kärsisi. Velvollisuus huolehtia siitä, että tilauksia tulisi tasapuolisesti kaikille hinausyrittäjille, ei ole käytännössä mahdollista siitäkään syystä, että poliisilaitokset eivät systemaattisesti tilastoi kolaripaikalta tapahtuvia hinaustilauksia.

Apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio päätöksessään (Dnro 1055/4/95) Tampereen kihlakunnan poliisilaitokselle esittämä pyyntö saada selvitys niistä toimenpiteistä, joihin hinaustilauksen rekisteröinnin parantamiseksi ja poliisilaitoksen sisäisen valvonnan järjestämiseksi asiassa on ryhdytty, on perusteltu ja ymmärrettävä jälkikäteen tapahtuvan valvonnan kannalta. Poliisilaitoksen henkilöstölleen antama ohje hinausautojen tilaamisesta ja tilausten rekisteröinnistä Päike -tietokantaan palvelee samaa tarkoitusta. Edellä mainitun päätöksen jälkeen tilanne on kuitenkin sikäli muuttunut, että nykyinen Pirkanmaan poliisilaitos on sittemmin ryhtynyt kilpailuttamaan omat hinaustilauksensa. Tällöin tasapuolisuusvaatimus toteutuu kilpailutilanteessa, eikä puolueettomuusnäkökulma edellytä, että olisi tarvetta rekisteröidä hinauspalvelutilauksia näiltä osin.

Koska tilanteet kolaripaikalla ovat erilaisia, poliisi ja pelastusviranomaiset joutuvat suorittamaan tapauskohtaista harkintaa ja arvioimaan kuhunkin tilanteeseen sopivan menettelytavan. Järkevä ja asiallisesti perusteltu toiminta on puolueetonta myös ulkopuolisin silmin tarkasteltaessa. Puolueettomuusvaatimus ei sitä estä. Edellytyksenä on, että tehtyihin ratkaisuihin on olemassa asialliset ja avoimet perusteet.

Saadusta selvityksestä käy ilmi, että Pirkanmaan poliisilaitos on antanut poliisimiehille ohjeen, jonka mukaan poliisimiehet eivät saa suositella tai mainostaa mitään alueen hinauspalveluiden tarjoajaa. Tämä menettely täyttää poliisilta vaadittavan puolueettomuuden ja tasapuolisuuden. Hälytys- ja valvontatehtävissä olevilla poliiseilla on poliisiautossa yleensä alueen hinausyrittäjien yhteystiedot. Kuten olen edellä todennut, perusteltujen neuvojen antaminenkaan ei ole ehdottoman kiellettyä, jos niitä poliisilta tiedustellaan.

Poliisilaitoksen maksamat tilaukset

Niissä tapauksissa, joissa poliisilaitos maksaa itse tilaukset, poliisilain 2 §:n 1 momentin säännöstä ei voida suoraan soveltaa poliisin ja hinausyrittäjien väliseen suhteeseen. Poliisilaitoksen toiminta suhteessa palvelun tuottajaan ei ole varsinaista poliisitoimintaa, vaan lähinnä tavanomaista hallintotoimintaa. Samanlainen puolueettomuusvaatimus tosin tulee esiin myös näihin tilauksiin sovellettavista säännöksistä.

Hallituksen esityksessä hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp) todetaan muun muassa seuraavaa:

Yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä julkisyhteisön puolesta ei pidettäisi laissa tarkoitettuna hallintosopimuksena. Yksityisoikeudellisia sopimuksia ovat tyypillisesti vuokrasopimus, konsulttisopimus ja työsopimus.

Julkisyhteisö on yksityisoikeudellisessa sopimussuhteessa toisena osapuolena eikä julkisen vallan käyttäjän ominaisuudessa. Julkisyhteisön sisällä joudutaan kuitenkin usein tekemään erikseen päätös tai päätöksiä oikeustoimeen ryhtymisestä ja oikeustoimen sisällöstä. Tällainen päätöksenteko muodostaa oikeustoimen tekemisestä erillisen vaiheen, jossa sovellettaisiin hallintolain säännöksiä.

Poliisilaitos on itsenäinen, taloudellinen yksikkö, joka huolehtii varojensa käytöstä ja joka on taloudellisesta toiminnastaan vastuullinen. Hinauspalvelusopimukset ovat yksityisoikeudellisia sopimuksia. Poliisilaitoksella on sama oikeus tehdä yksityisoikeudellisia sopimuksia kuin muillakin julkisyhteisöillä. Tällöin tulevat sovellettaviksi julkisia hankintoja koskevat säännökset.

Näitä säännöksiä ovat laki julkisista hankinnoista (30.3.2007/348) ja sen nojalla annettu asetus sekä hallintolaki.

Julkisissa hankinnoissa noudatettavat periaatteet ilmenevät julkisista hankinnoista annetun lain (myöhemmin hankintalaki) 2 §:stä, jonka mukaan hankintayksikön on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet, kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintayksiköiden on hankintalain 2 §:n mukaan pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintalain 15 §:n mukaan tätä lakia ei sovelleta tavara- tai palveluhankintoihin, suunnittelu- kilpailuihin eikä palveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin, jos hankinnan ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähemmän kuin 30 000 euroa.

Muihin tilauksiin ja hankintoihin voidaan soveltaa hallintolaista ilmeneviä periaatteita. Hallintolain 3 §:n mukaan hallintosopimuksella tarkoitetaan viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa sopimusta julkisen hallintotehtävän hoitamisesta tai sopimusta, joka liittyy julkisen vallan käyttöön. Hallintosopimusta tehtäessä on noudatettava hyvän hallinnon perusteita.

Hallinnon oikeusperiaatteista on säädetty hallintolain 6 §:ssä. Säännöksen mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että hyvän hallinnon perusteita on noudatettava kaikessa viranomaisen toiminnassa (Olli Mäenpää: Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet, Helsinki 2008, s.26). Vaikka poliisin tilaama hinaustehtävässä on kysymys yksityisoikeudellisesta sopimuksesta, hinauspalvelun tilaamisesta päättämistä ja hinausyrityksen valintaa voidaan myös pitää hyvän hallinnon perusteista toteuttavana tehtävänä.

Hallintotoiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallinnolle muutoin vieraisiin perusteisiin. Tällaisia perusteita voivat olla esimerkiksi ystävien suosinta, henkilökohtaisen hyödyn tavoittelu tai julkisyhteisön erityisten taloudellisten etujen tavoittelu. Viranomaisen päätöksenteon ja toiminnan tulee olla puolueetonta ja objektiivisesti perusteltavissa.

Omana kannanottonani totean, että pidän tarjouskilpailun järjestämistä poliisin maksettaviksi tulevien hinauspalvelujen osalta hyvänä ratkaisuna myös silloin, kun siihen ei ole tilausten määrän perusteella velvollisuutta. Poliisilaitosten alueet ovat tosin nykyisin siinä määrin laajentuneet, että kilpailuttamiseen on tullut aikaisempaan verrattuna uusia vaatimuksia ja myös rajoituksia. Yhden toiminnanharjoittajan saattaa olla vaikea hoitaa tilauksia koko poliisilaitoksen alueella. On mahdollista, että alueellisesti suuri poliisilaitos joutuu kilpailuttamaan hinausyrittäjiä eri alueilla erikseen.

Pirkanmaan poliisilaitos on tilannut maksettavakseen tulevat tilaukset tarjouskilpailun perusteella. Se on kilpailuttanut alan yrittäjät ja tehnyt sopimuksen parhaaksi arvioimansa yrityksen kanssa. Tältäkään osin asiassa ei ole tullut esiin seikkoja, joiden perusteella voitaisiin epäillä Pirkanmaan poliisilaitoksen jättäneen noudattamatta objektiivisuus-, suhteellisuus- tai tarkoituksensidonnaisuusperiaatetta.

3.4

Lopputoteamukset

Pirkanmaan poliisilaitos ei ole menetellyt asiassa lainvastaisesti. Asiassa ei ole tullut esiin mitään muutakaan, joka antaisi aiheen toimenpiteisiin.

Kuten olen edellä todennut, olen käsitellyt hinauspalveluita myös toisessa samanaikaisesti ratkaisemassani kanteluasiassa (dnro 3076/4/08). Sen yhteydessä totean, että poliisihallitus tulee lähitulevaisuudessa arvioimaan hinaustilausten kilpailuttamisjärjestelyitä valtakunnallisesti. Tässä yhteydessä tullaan selvittämään myös se, millä tavoin eri yksiköissä on menetelty hinauksia tilattaessa. Tämä koskisi ensisijaisesti poliisin maksettavaksi tulevia tilauksia. Tä-

män lisäksi sellainen valtakunnallinen ohje tai määräys, joka koskisi hinaustilausten järjestelyä liikenneonnettomuustilanteissa ja poliisin menettelyä tällaisissa tilanteissa, olisi mielestäni tarpeellinen. Ohje ja sen mukaiset yhtenäiset toimintatavat selkeyttäisivät tilannetta ja olisivat omiaan poistamaan epäilyjä poliisin epäasiallisesta toiminnasta.

Liitän oheen kopion kyseisestä päätöksestä.